† АНДРЕЙ, МИТРОПОЛИТ

СЛОВО ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ЛЬВІВ 1932
НАКЛАДОМ ВИДАВНИЧОЇ КООП. „МЕТА“

† АНДРЕЙ, МИТРОПОЛИТ

СЛОВО ДО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

ЛЬВІВ 1932

НАКЛАДОМ ВИДАВНИЧОЇ КООП. „МЕТА“

BIBLIOTEKA NARODOWA

Мої обовязки супроти Вас, як не менше Ваше таке важке під цю пору положення спонукало мене написати це письмо. Надіюся, що приймете його щиро так, як щирим серцем приятеля до Вас я відзиваюся. Мій уряд душпастиря, а може ще більше ніж той уряд — приязнь, яку відчуваю до всіх Вас разом вимагає від мене безоглядної супроти Вас щирости. Скажу Вам усе, що виджу у Вас доброго і все, що можу мати проти Вас, або радше, що по моїй думці є відємною чертою Вашого покоління.

Бачу у Вас горячу любов Батьківщини — України, любов, що йде аж до пожертви, а нераз до цілковитої жертви зі себе, зі свого добра, зі своєї будуччини і зі щастя власного, а навіть зі щастя і добра Ваших батьків. Може бути, що потрясення світової війни, може ясна, велика Надія, що нам через кілька місяців просвічувала, як рання зоря, може бути, що природна зміна, яку приносить реакція одного покоління проти напрямку попереднього, а може бути, що є ще якісь інші причини, досить, що можу ствердити у Вас зріст любови до Батьківщини, зріст бажання принести за Неї жертви. Всі Ви неначе ще з тих, що з ентузіязмом ішли в бій, щоби покласти буй-

ні голови на полю не так слави, як радше широких і далеких надій для майбутнього. Признаю, що це перша і може найважніша прикмета, якою молодь може відзначатися, а мушу сказати, що ця прикмета по своїй суті дійсно християнська. Християнство, Дорогі, це любов, так як Євангеліє — це наука любови. А що Ваша любов Батьківщини готова на всякі жертви, то це також прикмета глибока і дійсно християнська. Християнська мораль, християнське життя, християнські ідеали стоять, як на твердій основі, на жертві зі себе — і без жертви зі себе нема в християнстві правдивих цінностей. Розуміється, що любов не може йти в парі з ненавистю, бо ненависть чим більше звужена, тим більше з любови робить якийсь егоїзм. Можна своїх прав боронити і своїх прав доходити, але не шляхом ненависти до других людей.

Однак маю щось і проти Вас.

Ви, і це природна недостача Вашого віку, в жертві йдете часом так далеко, що Ви не лише себе готові посвятити, але й готові посвятити чуже добро і загально-національні цінности. А це вже не є прикмета, а пересада, що може знищити до самої суті ту прикмету, з якою лучиться. Чуже добро і чуже щастя повинно бути святе не лише для християнина, але й для людини, як такої. І нарушувати це добро не вільно нікому. Бо найкраща ціль не освячує лихих засобів.

А маєте ще й ту хибу, що свої гадки і свій спосіб бачення річей надто часто хочете накинути іншим, навіть часом засобами насильства і сліпого терору. Мало у Вас того, що давніші покоління називали толєранцією. То вже не Твоя, виключно Українська Молоде, недостача. Це течія загально світова, яка створила з одного боку фашизм і такий виразний у многих державах нахил до диктатури, а з другого боку большевизм. Такий по всьому світі дух повіяв і Ви цьому не винні, що під впливом того подуву часом і найблагородніша думка любови Батьківщини і жертва за Батьківщину вяне. Ми не знали того накидування своєї думки і своєї волі іншим. Чиж ми робили помилку думаючи, що жертви, які не є свобідні, вартости не мають, не є жертвами? Чиж ми помилялися думаючи, що поза атмосферою свободи, свобідної добровільної власної волі, нема для людей ані добра, ані щастя, ані будуччини, або думаючи, що це знак слабости чоловіка, коли він не може іншого переконати і мусить його аж змушувати? Чи кличі, що відбирають свободу, можуть свободу принести?

А маєте ще й ту хибу, яку легко вибачить Вам кожний, хто знає, як важко добути протилежну прикмету. Маєте ту недостачу, що свою думку сміливо і буйно ставляєте вище від думки всіх старших, що при найбільшій любови до батьків своїх, себе мудрішими і вищими вважаєте.

Якжеж Вас переконати, що наслідком такої ментальности, на жаль, надто часто помиляєтеся? Сильно переконаним зпоміж Вас християнам сказав би я, що основною чеснотою християнства є покірно про себе думати, що Бог гордим противиться, а дає Свою ласку покірним. Однак не дивуюся, Дорогі, що більшість зпоміж Вас цю науку мало розуміє. Не дивуюся, бо знаю, як часто у Ваших серцях віра не то гасне, не то приспана наче журбою за життя і боротьбою з життям. Віра ця не досить жива, щоб дозволяла многим з Вас доцінити ту чесноту, яку християнство признає найбільшою силою, та яка в суспільному, а ще більше політичному життю видається сьогодні такою слабістю. Не дивуюся, що многі з Вас тої чесноти і тої проповіди ще не вповні розумієте і не можете погодити тої такої яскравої і такої трудної до зрозуміння суперечности, тої такої трудної до розвязання проблєми. Може по літах, Дорогі, коли удари життя змусять Вас похилити голову перед конечностями, що їх тепер не признаєте, коли в части хороби, в части терпіння і біль прикриють інеєм Ваші голови, колись зрозумієте і ту проповідь, розвяжете і ту проблєму. Сьогодні не з проповідю про потребу покори звертаюся до Вас. Хочу Вам дати змогу зрозуміти, якою помилкою у Вашому житті є легковаження гадки й досвіду старших і тому скажу Вам так: як у Церкві і Християнстві, так само і в національному життю передання є під-

валиною будуччини. Нарід, що за кожним поколінням зривав би з переданнями, нарід, якого кожне покоління наново від себе починало би національну працю для батьківщини, мусів би остати слабою дитиною поміж іншими народами. Народи не доходять до мужеського віку працею одного покоління. На це треба довгої, важкої праці многих поколінь, треба звязку тих поколінь не тільки в найближчих ідеалах, але бодай чи не в усіх засобах, що бажають осягнути ті ідеали. Людина, бачите, Дорогі, це єство дуже дрібне і дуже немічне. І далекий від правди той, хто про себе думає, що є великий та могутний. У наших руках лише одна хвилина істнування нашої нації. Якщо у тій хвилині не звяжемо нашої праці з тими, що були перед нами, і коли ті, що прийдуть після нас, знову свою працю у своїх хвилинах не звяжуть з нашою працею і з працею тих, що перед нами, тоді якуж ціль осягне нація, хочби й у століттях?

Ви мусите зясувати собі, що легковаження гадки й досвіду старших є відкиненням авторитету віку і досвіду і що упадок авторитету є завсіди небезпечний. Хто відкидає авторитет старших, легко відкине авторитет батьків, а відтак і кожний інший авторитет у народі. Вкінці дійде до того, що буде відкинений авторитет Церкви, Бога і всякої етики. Небезпека таких шляхів поведінки аж надто очевидна. Хто відкине ці авторитети, тому лишається або

власний його авторитет, або авторитет його партій, або близьких йому клік. Чиж це не веде до повної анархії?

А у Ваших жертвах є ще одно, що їх псує і перед чим мушу Вас перестерегти. Це те, що називається хиба самої прикмети. Цією недостачею Вашого запального патріотизму, цією хибою тої прикмети є поспіх і нерозвага. Ви за скоро, ще не приготовані, рветеся до праці для загалу, до політики. Вам видається, що жовнір на полю битви не може пристанути, не може задуматися, розважити. Ви думаєте, що жертва тим успішніша із чим більшою бравурою вона принесена, а через те з більшою нерозвагою. Однак через те скількиж то жертв, принесених найблагороднішими поривами найкращих зпоміж Вас стає не тільки безуспішними, але просто шкідливими!? Требаж у життю і досвідчувати духа, требаж розважити, чи дух, що пхає у той напрям, є духом добрим, духом від Бога, требаж уміти сумніватися і не вірити на перший вид краси чи добра. Чейже природа знає прегарні овочі, прегарні на вид, які містять у собі правдиву, небезпечну отрую. Чейже ходить по світі дух обману, котрий зводить на манівці і збавляє тих, що не досить критично йдуть за ним! І сатана прибирає вид світлого Ангела. Хто лише поверхowно судить, хто не доходить до ядра, до дна річей, того легко ошукує кожний горячий висказ, все, що видається назверх благо-

родним поривом, хоч під тими приманливими зовнішніми познаками скривається обман і зрада. А тоді зведені на манівці, хоч несвідомо, можуть стати знаряддям чужих сил, а їхні жертви, принесені на жертвеннику любови до Батьківщини стають предметом політичної гри анонімових, укритих перед ними чинників. Їхній ідеалізм можуть використовувати другі, та вони цього не знають, а їхні жертви можуть навіть бути обернені проти Батьківщини, тої самої Батьківщини, якій вони ті жертви приносять. Тому всяка конспірація є завсіди так небезпечна, бо за нею йдуть невідступні її товариші: провокація і зрада, бо мусить бути получена з тайною, навіть для найближчих, якою завсіди прикрашений кожний обман. Для молодих конспірація тим небезпечніша, що так їх манить.

Людська природа така, що чим більшими хто відзначається прикметами, тим він на більші наражений небезпеки. Тому любов Батьківщини і жертва для Батьківщини знає такі тонкі, такі скриті небезпеки, що про них часом трудно й говорити. Н. пр. буває, що молодий чоловік, який за національну справу свою жертву приніс і за Батьківщину терпів, після цього терпіння думає, що вільно йому спочити на лаврах. Нехайже його Батьківщина тепер славить, нехай його удержує, йому не потрібно працювати! Служба любови, мої Дорогі, не знає лаврів, як довго жертва ще

не повна, а жертва одної хвилини не заступить довголітньої муравлиної праці. Не зривами одної хвилини, лише безупинним напруженням і безупинними жертвами аж до крови і смерти многих поколінь двигається народ. І лекше часами кров пролляти в одній хвилині ентузіязму, чим довгі літа з трудом сповнювати обовязки і двигати спекоту дня і жар сонця і злобу людей і ненависть ворогів і брак довіря своїх і недостачу помочі від найближчих, і серед такої праці аж до кінця виконувати своє завдання, не чекаючи лаврів перед побідою ані винагороди перед заслугою!

Ось так Ваші прикмети, буває, стають недостачами, Ваша енергія марнуванням сил, Ваша буйна запальність — шкідливою пересадою. На арені сьогоднішнього анормального життя це доводить до непомірних противенств — зі шкодою для Вас, як одиниць, як верстви в народі, зі шкодою для народу самого і його майбутньости. Саме, коли Ви свій український безталанний Народ любите, Вам не вільно цього не бачити. На склоні мого життя закликаю Вас: застановіться над моїми словами, двічі-тричі їх прочитайте, передумайте глибше їхнє значіння! Бо не дай Боже, щоби хаос і зло, яке гряде, застало нас у такому розбиттю, в якому сьогодні находимося!

5705/32

Друкарня „Бібльос", Львів Японська 7. Тел. 14-78.

